

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 บทนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและโครงร่างทางทฤษฎี	5
2.1 การตัดสินใจในการผลิตทางการเกษตร	5
2.2 ความเสี่ยงในการเกษตร	9
2.3 การวิเคราะห์การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่มีความเสี่ยง	12
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	20
3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ	20
3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ	20
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	22
บทที่ 4 สภาพทั่วไปและสภาพการผลิตทางการเกษตรของพื้นที่ศึกษา	27
4.1 สภาพทั่วไปทางกายภาพ	27
4.2 ทรัพยากรน้ำ	29
4.3 สภาพการผลิตทางการเกษตร สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่ศึกษา	30
บทที่ 5 ลักษณะของเกษตรกรแบ่งตามนิเวศเกษตร และทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง	45
5.1 การแบ่งประเภทเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 ความเสี่ยงในการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ศึกษา	52
5.3 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร แบ่งตามนิเวศเกษตร และทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง	58
บทที่ 6 การวิเคราะห์การตัดสินใจแบบเป็นลำดับขั้น	75
6.1 โปรแกรมร่วมตัดสินใจ (รตส.)	75
6.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ ทางเลือก และเกณฑ์ การตัดสินใจ	79
6.3 การให้ค่าน้ำหนักความสำคัญเกณฑ์ และทางเลือกต่างๆ ในแต่ละเกณฑ์	88
6.3.1 การให้ค่าน้ำหนักความสำคัญ	88
6.3.2 การประเมินความคงเส้นคงวา (CR)	89
6.3.3 ผลการให้ค่าน้ำหนักความสำคัญเกณฑ์ และทางเลือกต่างๆ ในแต่ละเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ	91
6.4 ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจ และผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว	101
6.4.1 ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจ	101
6.4.2 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว	105
6.4.3 การติดตามผลการดำเนินงาน	108
บทที่ 7 กลยุทธ์ของเกษตรกรในการรับมือกับความเสี่ยง	113
7.1 กลยุทธ์ด้านการผลิต	114
7.2 กลยุทธ์ด้านทรัพยากร	115
7.3 กลยุทธ์ด้านการตลาด	116
7.4 กลยุทธ์ด้านสังคม	117
7.5 กลยุทธ์ด้านอาชีพ	118
บทที่ 8 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	128
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	สรุปสถานการณ์ภัยแล้งของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2549	3
1.2	สรุปสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539-2548	3
2.1	เมตริกซ์ที่ใช้ในการประเมินเปรียบเทียบทีละคู่ (Pair-wise Comparison)	16
3.1	แสดงค่า RI ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง	24
4.1	คำห่วยที่สำคัญในพื้นที่อำเภอแม่ทา	30
4.2	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรในเขตน้ำฝนและเขตชลประทาน	31
4.3	อายุของหัวหน้าครัวเรือน	32
4.4	ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	32
4.5	จำนวนแรงงานเกษตรกรในครัวเรือน	33
4.6	ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร	33
4.7	ขนาดการถือครองที่ดินทางการเกษตร	34
4.8	การกู้ยืมเงินของเกษตรกร	34
4.9	แหล่งสินเชื่อของเกษตรกร	35
4.10	ภาวะหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกร	36
4.11	รายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร	37
4.12	รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร	38
4.13	รายได้รวมสุทธิของครัวเรือนเกษตรกร	38
4.14	ภัยธรรมชาติที่เกษตรกรประสบ	39
4.15	ปัญหาด้านการเกษตรอื่นๆ	40
4.16	ทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของเกษตรกร	40
4.17	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกปลูกพืช	41
4.18	การใช้ประโยชน์พื้นที่ทางการเกษตร	41
4.19	ข้อดี และข้อเสียของพืชแต่ละชนิด	43
5.1	ระดับคะแนนจากแบบสอบถามของเกษตรกรทั้งหมด	49
5.2	ระดับคะแนนจากแบบสอบถามของเกษตรกรในเขตพื้นที่เกษตรชลประทาน	50

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.3 ระดับคะแนนจากแบบสอบถามของเกษตรกรในเขตพื้นที่เกษตรน้ำฝน	50
5.4 ระดับคะแนนจากแบบสอบถามของเกษตรกรแบ่งตามนิเวศเกษตร และทัศนคติ	51
5.5 อายุของหัวหน้าครัวเรือน	58
5.6 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	59
5.7 แรงงานเกษตรกรในครัวเรือน	60
5.8 ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร	61
5.9 ขนาดการถือครองที่ดินทางการเกษตร	62
5.10 การกู้ยืมเงินของเกษตรกร	63
5.11 แหล่งสินเชื่อของเกษตรกร	64
5.12 ภาวะหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกร	65
5.13 รายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร	65
5.14 รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร	66
5.15 รายได้ในครัวเรือนของเกษตรกร	67
5.16 ภัยธรรมชาติที่เกษตรกรประสบ	68
5.17 ปัญหาด้านการเกษตรอื่นๆ	70
5.18 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกปลูกพืช	70
5.19 ความเข้มข้นในการปลูกพืชในช่วงระยะเวลา 1 ปีของเกษตรกร	71
5.20 การใช้ประโยชน์พื้นที่ทางการเกษตร	72
6.1 วัตถุประสงค์การตัดสินใจ เกณฑ์ และทางเลือกที่กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง ร่วมกันกำหนดในกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่ชลประทานที่ชอบความเสี่ยง	81
6.2 วัตถุประสงค์การตัดสินใจ เกณฑ์ และทางเลือกที่กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง ร่วมกันกำหนดในกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่ชลประทานที่ไม่ชอบความเสี่ยง	83
6.3 วัตถุประสงค์การตัดสินใจ เกณฑ์ และทางเลือกที่กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง ร่วมกันกำหนดในกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่น้ำฝนที่ชอบความเสี่ยง	85
6.4 วัตถุประสงค์การตัดสินใจ เกณฑ์ และทางเลือกที่กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง ร่วมกันกำหนดในกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่น้ำฝนที่ไม่ชอบความเสี่ยง	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
6.5 การประเมินความคงเส้นคงวาของการให้ค่าน้ำหนักความสำคัญแก่เกณฑ์ต่างๆ ในการประชุมครั้งที่ 1 2 3 และ 4	89
6.6 ผลการทนายทางเลือกของกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่ชลประทานที่ไม่ชอบความเสี่ยง	104
6.7 ผลการทนายทางเลือกของกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่น้ำฝนที่ชอบความเสี่ยง	104
6.8 ผลการทนายทางเลือกเกษตรกรเขตพื้นที่น้ำฝนที่ไม่ชอบความเสี่ยง	105
6.9 เปรียบเทียบเกณฑ์การตัดสินใจของกลุ่มเกษตรกร	109
6.10 เปรียบเทียบทางเลือกของกลุ่มเกษตรกร	110
7.1 กลยุทธ์ในการรับมือกับความเสี่ยงของเกษตรกรด้านการผลิต	115
7.2 กลยุทธ์ในการรับมือกับความเสี่ยงของเกษตรกรด้านทรัพยากร	116
7.3 กลยุทธ์ในการรับมือกับความเสี่ยงของเกษตรกรด้านการตลาด	117
7.4 กลยุทธ์ในการรับมือกับความเสี่ยงของเกษตรกรด้านสังคม	117
7.5 กลยุทธ์ในการรับมือกับความเสี่ยงของเกษตรกรด้านอาชีพ	118

สารบัญภาพ

รูปที่	หน้า	
2.1	แสดงโครงสร้างลำดับชั้น AHP	15
3.1	ตัวอย่างแผนภูมิลำดับชั้นแสดง วัตถุประสงค์ เกณฑ์ และทางเลือกในการตัดสินใจ โดยกระบวนการวิเคราะห์แบบเป็นลำดับชั้น (AHP)	26
4.1	แผนที่ลุ่มน้ำแม่ทา	28
5.1	ความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติของพื้นที่ศึกษาเมื่อแบ่งเกษตรกรออกตามนิเวศเกษตร	52
5.2	ความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติของพื้นที่ศึกษาเมื่อแบ่งเกษตรกรออกตามทัศนคติ	53
5.3	ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่ศึกษาเมื่อแบ่งเกษตรกรออกตามนิเวศเกษตร	54
5.4	ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่ศึกษาเมื่อแบ่งเกษตรกรออกตามทัศนคติ	54
5.5	ความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติของเกษตรกรที่เข้าร่วมในการประชุม ครั้งที่ 1 และ 2 จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม	55
5.6	ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมในการประชุม ครั้งที่ 1 และ 2 จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม	56
5.7	ความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติของเกษตรกรที่เข้าร่วมในการประชุม ครั้งที่ 3 และ 4 จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม	57
5.8	ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมในการประชุม ครั้งที่ 3 และ 4 จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม	57
6.1	หน้าตาการสร้าง ครงงานทั่วไป	75
6.2	ตัวอย่างการนำเข้าข้อมูล และการกำหนด โครงสร้างของการตัดสินใจ ในการประชุมครั้งที่ 1	76
6.3	ตัวอย่างเมตริกซ์ค่าน้ำหนักความสำคัญที่กลุ่มเกษตรกรให้แก่ทางเกณฑ์ต่างๆ ในการวิเคราะห์ครั้งที่ 1	76
6.4	ตัวอย่างเมตริกซ์ ค่าน้ำหนักความสำคัญ ที่กลุ่มเกษตรกรให้แก่ทางเลือกต่างๆ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ด้านกำไรดี ในการวิเคราะห์ครั้งที่ 1	77
6.5	ตัวอย่างแสดงผลการวิเคราะห์การตัดสินใจในการประชุมครั้งที่ 1	78
6.6	ตัวอย่างแสดงผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวในการประชุมครั้งที่ 1	78

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปที่	หน้า
6.7 คำน้่านักความสำคัญของเกณฑ์ ของทางเลือกต่างๆ ที่ประเมินในแต่ละเกณฑ์และ คำน้่านักของทางเลือกของการวิเคราะห์ในกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่ชลประทาน ที่ชอบความเสี่ยง	93
6.8 คำน้่านักความสำคัญของเกณฑ์ ของทางเลือกต่างๆ ที่ประเมินในแต่ละเกณฑ์และ คำน้่านักของทางเลือกของการวิเคราะห์ในกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่ชลประทาน ที่ไม่ชอบความเสี่ยง	95
6.9 คำน้่านักความสำคัญของเกณฑ์ ของทางเลือกต่างๆ ที่ประเมินในแต่ละเกณฑ์และ คำน้่านักของทางเลือกของการวิเคราะห์ในกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่น้ำฝน ที่ชอบความเสี่ยง	97
6.10 คำน้่านักความสำคัญของเกณฑ์ ของทางเลือกต่างๆ ที่ประเมินในแต่ละเกณฑ์และ คำน้่านักของทางเลือกของการวิเคราะห์ในกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่ชลประทาน ที่ไม่ชอบความเสี่ยง	100
6.11 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่ชลประทานที่ชอบ ความเสี่ยง และไม่ชอบความเสี่ยง และกลุ่มเกษตรกรเขตพื้นที่น้ำฝนที่ชอบ ความเสี่ยงและไม่ชอบความเสี่ยง	107